

A Magyar Köztársaság Nevében!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. év május hó 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A család bűntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt a vádlott és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben a pótmagánvádló által benyújtott másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.97/2008/11. számú ítéletét az I. r. és a II. r. vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság a pótmagánvádlónak a nyomozás bűncselekmény hiányában megszüntetése után befogadott vádindítványa alapján eljárva, a 2009. január 29-én kihirdetett 2.B.679/2005/31. számú ítéletével az I. r. és a II. r. vádlottakat bűnösnek mondotta ki a Btk.318.§-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő, különösen nagy kárt okozó társtettesként elkövetett család bűntettének kísérletében, és a Btk.276.§-a szerinti társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében.

Ezért halmazati büntetésül az I. és a II. r. vádlottat egyformán 1 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását mindkét vádlott tekintetében egyaránt 3 év próbaidőre felfüggesztette.

Az ítélet ellen - amelyet a pótmagánvádló minden tekintetben tudomásul vett - a vádlottak és védőjük fellebbeztek felmentés, illetőleg az eljárás megszüntetése érdekében.

A Fővárosi Ítéltábla a 2008. október 17-én kihirdetett 5.Bf.97/2008/11. számú ítéletével az I. és II. r. vádlottat a társtettesként elkövetett család bűntettének kísérlete (Btk.318.§ (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont, és társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk.276.§) miatt ellenük emelt vád alól felmentette.

Az ítéltábla vizsgálta azt a védői felvetést, miszerint az ügynek nem az adott építőipari vállalkozás, hanem a bank a sértettje, ekként pótmagánvádlóként is csak utóbbi léphetett volna fel. Megerősítve az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, kiemelte, hogy az adott esetben sértettnek, így pótmagánvádlókénti fellépésre jogosultnak az építőipari vállalkozás tekintendő.

A vádlottak felmentéséhez vezető jogi álláspontját pedig lényegében azzal indokolta, hogy nevezettek nem ejtették tévedésbe a bankot abból a célból, hogy jogtalan hasznot szerezzenek, egyben a sértettnek kárt okozzanak. Egyrészt a bankkal szemben megtévesztő magatartást nem tanúsítottak, másrészt cselekményüket nem jogtalan haszonszerzés végett követték el, miután az általuk vezetett építettő kft-nek a sértettel szemben volt jogos követelése.

Az ítéltábla határozata ellen a pótmagánvádló mindkét vádlott terhére fellebbezést jelentett be a bűnösség megállapítása, és büntetés kiszabása érdekében.

A fellebbezés indokolása szerint tévedett az ítéltábla, amikor a vádlottakat az ellenük emelt vádak alól bűncselekmény hiányában felmentette. Ezzel kapcsolatosan jogi indokolási kötelezettségének sem tett megfelelő részletességgel eleget.

A másodfokú bíróság téves álláspontja arra vezethető vissza, hogy nem tisztázta a teljesítési (megvalósítási) és a jóteljesítési bankgaranciák közötti különbséget, illetőleg a garanciális visszatartás tartalmát, és a különböző garanciákat nem határozta el egyértelműen egymástól.

Miután a teljesítési bankgarancia és a jóteljesítési bankgarancia különböző esetekre nyújtott biztosíték, az utóbbinak a biztosítására a teljesítési bankgarancia eltérő céljánál fogva szóba sem jöhet. Az irányadó tényállásból következően a vádlottak tudták, hogy a szerződés tárgyának teljesítése - az épületegyüttes felépítése - megtörtént. Tudták továbbá azt is, hogy a szavatossági igényük biztosítására a sértett a számlavisszatartást kiváltó - és csak általa választható - biztosítékként nem nyújtott jóteljesítési bankgaranciát.

Annak nem lehet jelentősége, hogy a felek között elszámolási vita merült fel, amelyben a vádlottak által vezetett kft. kötbér-igényt, és egyéb igényeket is érvényesíteni kívánt.

Az adott esetben, mivel a szerződés szerinti teljesítés megtörtént, a bűnösség szempontjából annak van jogi jelentősége, hogy a bankgaranciát lehívó vádlottak által aláírt 2003. június 23-i levélben valótlán volt az arra hivatkozás, hogy a vállalkozó

szerződéses kötelezettségeit még késedelmesen sem teljesítette, s a többszöri írásos felszólítás is eredménytelen maradt. Ezen állítás pedig önmagában alkalmas lett volna arra, hogy a pénzügyintézet a vádlottak felé teljesítsen. A büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából nem lehet releváns, hogy a bank a vonatkozó jogszabályok alapján vizsgálhatta-e vagy sem a lehívás jogalapját, illetőleg, hogy a sértett a vádlottak állítását az átadási jegyzőkönyv csatolásával vitatta. A vádlottak a csalás bűncselekményének kísérletét azzal valószínűsítették meg, hogy a bírói út mellőzésével kívánták a sértettet abba a helyzetbe hozni, a vég számla és a garanciális visszatartások összegén túl, akaratán kívül szerződésben nem vállalt kötelezettséget is teljesítsen.

A harmadfokú nyilvános ülésen a pótmagánvádló jogi képviselője a fellebbezést változatlanul fenntartotta.

A védő - és hozzá csatlakozó I. és II. r. vádlott - elsődlegesen a felmentő ítélet helybenhagyását kérte. A másodfokú bíróság által kifejtettekhez kapcsolódóan kiemelte, a vádlottak abban a tudatban hívták le a bankgaranciát, hogy erre szerződésben biztosított joguk van. Így tekintetükben nem állhatott fenn sem a jogtalan haszonszerzés célzata, sem a megtévesztő magatartás. Ekként bűncselekmény nem történt, pusztán polgári jogi elszámolási vitáról volt szó.

Másodlagosan viszont fenntartotta azt a jogi álláspontját, hogy az építőipari vállalkozás az ügy sértettjének nem tekinthető. Így nem volt jogosult pótmagánvád előterjesztésére, amelyre tekintettel az eljárásnak törvényes vád hiányában megszüntetése indokolt. A bankgarancia teljesítése esetén ugyanis az értékcsökkenés a bank vagyonában következett volna be, függetlenül attól, hogy ezt az összeget egy másik jogviszony keretében a vállalkozástól igényelhetette. A sértett tehát a pénzügyintézet és nem az adott vállalkozás volt, ezt egy esetleges megtérítési igény nem befolyásolhatta.

A Legfelsőbb Bíróság, mint harmadfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítélet táblai ítéletet az azt megelőző első, és másodfokú bíróság eljárással együtt vonta felülbírálata körébe (Be.387.§-ának (1) bekezdése).

Ennek során azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok az irányadó eljárásjogi szabályokat megtartották, az ügyben eljárásjogi hatályon kívül helyezési ok nem merült fel.

Nem osztotta azon védői álláspontot, miszerint a jelen ügyben a S. Zrt. sértettnek nem tekinthető, így a büntetőeljárást az eljáró bíróságoknak törvényes vád hiányában meg kellett volna szüntetniük.

Mind a Fővárosi Bíróság, mind a Fővárosi Ítéltábla meggyőző jogi indokolással mutatott rá arra, hogy a tényállásban rögzített körülmények között a bankgaranciát biztosító pénzintézet sértettnek nem tekinthető, kifizetés esetén a kár ténylegesen az építőipari vállalkozásnál következett volna be.

A Legfelsőbb Bíróság is kiemeli, hogy a bank a cégcsoport vállalkozásai számára a vonatkozó szerződés alapján 4 milliárd forintos garanciakeretet különített el, és kiegészítőleg olyan szerződést kötött, amely szerint ezen keretből rendelkezés szerinti további érdemi vizsgálat nélkül biztosítja az igényelt garanciavállalást. A kérdéses keretből történő kifizetés esetén pedig azon vállalkozásnak, amelynek nevében a bank a garanciát vállalta, a keretet ugyanazon a banki napon és ugyanazon pénznemben hiánytalanul fel kell töltenie.

Ilyen körülmények között - amellet is, hogy a védő helytállóan hivatkozott arra, miszerint a bankgarancia a bank önálló kötelezettségvállalása (HGY 29. számú elvi határozat), valamint arra is, hogy az esetlegesen bekövetkező károk megtérítésére kötött szerződések (pl. biztosítási szerződések) a sértetti mivoltot nem érintik - az adott garanciavállalás keretében történő kifizetés az építőipari vállalkozás vagyonában eredményezett volna értékcsökkenést.

A Be.51.§-ának (1) bekezdése szerint sértett az, akinek a jogát, vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette. A fentiekből következően az építőipari vállalkozás a sértetti fogalomnak maradéktalanul megfelelt, így pótmagánvádlóként joghatályosan terjesztett elő vádindítványt a vádlottak ellen.

Érdemi felülbírálata során a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla határozatának meghozatalánál - a másodfokon eszközölt kiegészítésekkel és helyesbítésekkel együtt - alapul vett a fellebbezés által sem támadott tényállást megalapozottnak találta. Ezért határozatát e tényállásra alapította (Be.388.§-ának (1) bekezdése).

A pótmagánvádló fellebbezése nem alapos.

A Btk.318.§-ának (1) bekezdésében meghatározott csalás bűncselekményét az követi el „aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz”.

Helytállóan mutatott rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy a vádlottak cselekménye nem tényállásszerű, mivel jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe nem ejtettek, vagy tévedésben nem tartottak. Emellett kár okozására sem törekedtek, illetve ebbe nem nyugodtak bele.

Ami a megtévesztést illeti, az ítélet tábla jogi indokolásában okszerűen hivatkozott arra, hogy a banknak a garanciára vonatkozó igény bejelentése esetén - a vállalkozó szerződésszerű teljesítésre történő felszólításának megtörténtét is rögzítő nyilatkozat mellett - minden más feltétel vizsgálata nélkül kellett a kifizetést teljesítenie, továbbá, hogy a garancia - igénylés nem tartalmazott valótlan tényeket.

Ezt kiegészítve a Legfelsőbb Bíróság kiemeli, hogy a vádlottak cselekményére az irányadó tényállás szerint olyan körülmények között került sor, amikor a sértett a vállalkozási díjat részletekben már nagyrészt érvényesítette, csupán a 324 millió forintos végszámla kiegyenlítése volt hátra. Ugyanakkor a vádlottak már korábban jelezték, hogy a 10%-os késedelmi kötbér-igény, valamint az értékcsökkenés és a pótmunkák elszámolása számos vitás kérdést vet fel. Így - főként a végszámla összegét döntően érintő kötbér-igényre tekintettel - az 5%-os jóteljesítési garancia visszatartására nem látnak lehetőséget, arra csak bankgarancia nyújtását tudják elfogadni. Ekkor már az is nyilvánvalóvá vált, hogy a jóteljesítéssel kapcsolatos 5%-os keretet különböző, összességükben jelentős garanciális kötelezettségek terhelhetik. Miután a szerződés szerinti módon a végszámlából történő visszatartással a jóteljesítési fedezetet érvényesíteni nem lehetett, a vádlottak folyamatosan jelezték azt, hogy a teljesítést nem tekintik szerződésszerűnek, és ezért a még nyitva álló teljesítési bankgarancia terhére fognak jóteljesítési garancialehívást eszközölni.

Ezen álláspontjukkal függött össze, hogy a felmerült garanciális problémák miatt az alakszerű teljesítési nyilatkozat kiadásától a 2003. június 17-i átadás-átvételt követően is elzárkóztak.

Mindezek után nyújtották be igényüket a garanciaszerződés szövegezésének megfelelően a nem szerződésszerű teljesítés miatt. Az igényelt összeg sem merítette ki a rendelkezésre álló 218 millió forintos keretet, az a jóteljesítési garancia mértékéhez igazodott. Mindemellett a garancia keret utólagos elszámolás tárgyát is képezte.

Ilyen körülmények között - függetlenül attól, hogy a vádlottak jogszerűen, avagy tévesen vélték-e, hogy az adott módon a bankgaranciát, a jóteljesítési garancia fedezetéül lehívhatják - a garancia igénylés valótlan állításokat nem tartalmazott. Ekként - amellet is, hogy valóban elvi különbség van a teljesítési (meghiúsulási) garancia és a jóteljesítési garancia között - nem állapítható meg, hogy tévedésbe ejtették volna a bankot.

A jogtalan haszonszerzési célzatra sem vonható következtetés. A csalás ezen tényállási elemének megállapításához az elkövetőnek

tisztában kell lennie azzal, hogy az adott vagyoni érték jogszerűen semmilyen módon nem illeti meg.

Az adott esetben azonban a vádlottak abban a tudatban voltak, hogy a ténylegesen felmerült garanciális igényekre figyelemmel olyan jelentős - 5%-os - jóteljesítési igényük van, amelynek fedezetét, éppen a nagy összegű kötbér-igény jogszerű beszámítására figyelemmel, a végszámlából nem tudják visszatartani, és így nem tudják a szükséges garanciális munkák pénzügyi fedezetét biztosítani.

A kifejtetteknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla támadott ítéletét mind az I. r., mind pedig a II. r. vádlott vonatkozásában helybenhagyta.

A Legfelsőbb Bíróság végzése a Be.393.§-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. május 19.

Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.97/2008/11. számú ítélete a Legfelsőbb Bíróság Bhar.I.9/2009/3. számú végzése folytán az I. és a II. r. vádlottak tekintetében a mai napon jogerős.

Budapest, 2009. május 19.

Dr. Édes Tamás s. k. a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

*bírósági ügyintéző
MGy*